

POSTANOWIENIE

10 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

na posiedzeniu niejawnym 10 kwietnia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa D.G.
przeciwko J.W. i W.S.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej D.G.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu
z 17 grudnia 2021 r., I ACa 572/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od D.G. na rzecz J.W. i W.S. kwoty po 2.700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego – wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia następnego po upływie tygodnia od dnia doręczenia powodowi odpisu postanowienia do dnia zapłaty;**
- 3. przyznaje adw. E.B. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu kwotę 4.050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt złotych), podwyższoną o należny podatek VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda D.G. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 17 grudnia 2021 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W judykaturze wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakteru skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienia SN: z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 15 kwietnia 2021 r., I CSK 43/21; z 25 sierpnia 2021 r., II CSK 216/21; z 23 maja 2024 r., I CSK 364/24). Wskazano m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący opart na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, iż przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. m.in. postanowienia SN: z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; z 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75; z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06; z 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14; z 15 marca 2023 r., I CSK 6358/22). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. postanowienie SN z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 i przywołane tam orzecznictwo).

Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, należy zatem wykazać, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom, były więc dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (zob. m.in. postanowienia SN: z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156; z 21 września 2022 r., I CSK 4166/22; z 20 lipca 2023 r., I CSK 282/23).

Według skarżącego Sąd drugiej instancji naruszył art. 6 k.c. przez jego błędną wykładnię i błędną ocenę rozkładu ciężaru dowodu w niniejszej sprawie, jak również naruszył art. 382 w zw. art. 233 k.p.c.

Odnosząc się do powyższego, należy podkreślić, że Sąd odwoławczy sporządził szczegółowe uzasadnienie zaskarżonego wyroku, rozważył wszelkie,

niezbędne okoliczności sprawy. Podniesione w skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia prawa materialnego oraz procesowego, w konfrontacji z treścią uzasadnienia zaskarżonego wyroku i przyjętego przez Sąd drugiej instancji kierunku rozstrzygnięcia sprawy, świadczą o polemicznym charakterze stanowiska zaprezentowanego przez skarżącego. Brak akceptacji przez powoda stanowiska przyjętego przez Sąd Apelacyjny nie świadczy o tym, że wniesiona skarga jest oczywiście uzasadniona w powyższym rozumieniu. Wywód zawarty w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania sprowadzał się do polemiki z zaskarżonym orzeczeniem, nie zaś wykazania, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom.

W orzecznictwie nie budzi wątpliwości, że dochodząc wierzytelności wekslowej, wierzyciel nie musi wykazywać podstawy prawnej zobowiązania, może powołać się tylko na treść weksła; istotne, aby był on ważny. W stosunkach między wystawcą a remitentem samodzielność zobowiązania wekslowego ulega jednak złagodzeniu. Jeżeli zobowiązanie wekslowe jest ważne, wystawca może bowiem – w braku skutecznych zarzutów wekslowych – przeciwstawić zarzuty oparte na jego stosunkach osobistych z wierzycielem, czyli zarzuty dotyczące stosunku podstawowego. Może zatem kwestionować samo istnienie lub rozmiar roszczenia wekslowego ze względu na jego związek ze stosunkiem podstawowym. Objęcie sporem stosunku podstawowego w wyniku wniesienia zarzutów przeciwko nakazowi zapłaty wydanemu na podstawie weksła (art. 493 § 1 k.p.c.) bywa określane obrazowo, choć nieściśle, przeniesieniem sporu z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego. Określenie to sugeruje zastąpienie dotychczasowego sporu dotyczącego stosunku wekslowego sporem dotyczącym stosunku podlegającego jedynie powszechnemu prawu cywilnemu. W rzeczywistości jest jednak tak, że odwołanie się do stosunku podstawowego w zarzutach wniesionych przeciwko nakazowi zapłaty wydanemu na podstawie weksła prowadzi przede wszystkim do uwzględnienia tego stosunku w ramach oceny zasadności dochodzonego roszczenia wekslowego. Inaczej mówiąc, przedmiotem powództwa opartego na wekslu nie jest stosunek podstawowy, lecz zobowiązanie wekslowe, choć zarzuty oparte na stosunku

podstawowym mogą służyć obronie pozwanego (zob. np. uchwały SN: z 25 listopada 1963 r., III CO 56/63, OSNCP 1966, nr 2, poz. 12; z 7 stycznia 1967 r., III CZP 19/66, OSNCP 1968, nr 5, poz. 79; z 24 stycznia 1972 r., III PZP 17/70, OSNCP 1973, nr 5, poz. 72; postanowienie SN z 21 lipca 2017 r., I CSK 717/16; wyrok SN z 29 października 2020 r., V CSK 575/18). Strony mogą zatem powoływać się na podstawy faktyczne i prawne wynikające z łączącego je stosunku prawnego, który jest źródłem dochodzonego przez powoda roszczenia cywilnoprawnego, nawet jeśli okaże się, że roszczenie wekslowe nie istnieje (zob. np. wyrok SN z 14 marca 1997 r., I CKN 48/97, OSNC 1997, nr 9, poz. 124).

Problematyka objęta zagadnieniami budzącymi wątpliwości powoda została także trafnie i klarownie wyjaśniona w motywach zaskarżonego orzeczenia. Sąd drugiej instancji wyjaśnił, że – wbrew stanowisku powoda – Sąd pierwszej instancji nie przerzucił na niego ciężaru dowodzenia istnienia i treści zobowiązania (s. 11 uzasadnienia). Wręcz przeciwnie, pozwani podnieśli określone zarzuty, część z nich Sądy *meriti* uznały za zasadne, w tym w szczególności co do braku podstaw wypełnienia weksla *in blanco* na dochodzoną kwotę, w związku z czym powód – skoro podnosił, że zobowiązanie jednak istnieje – powinien to udowodnić. Dochodzenie roszczenia na podstawie weksla nie polega bowiem na tym, że powód nie musi niczego udowadniać i być biernym, a wystarczy jedynie, że przedstawi ważny weksel (a do tego sprowadzało się stanowisko skarżącego) – tak jest jedynie do momentu, aż pozwany wykaże zarzuty, które będą skutkowały uchyleniem nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym i oddaleniem powództwa.

Skarżący, upatrując oczywistą zasadność skargi także w naruszeniu przez Sąd drugiej instancji art. 382 w zw. z art. 233 k.p.c., niezależnie, że nie wskazał o który paragraf tego drugiego artykułu miałoby chodzić, nie uwzględnił, że w postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższym jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, a podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Istota zarzutów naruszenia przepisów postępowania, z którymi skarżący wiąże jej oczywistą zasadność, polega na zakwestionowaniu oceny zebranego przez Sądy *meriti* materiału dowodowego,

który stanowił podstawę do ustalenia okoliczności faktycznych, istotnych dla rozstrzygnięcia zaistniałego pomiędzy stronami sporu. Polemizując z ustaleniami faktycznymi i oceną dowodów, skarżący zmierzał w istocie do zniweczenia publicznoprawnej funkcji skargi i wydania orzeczenia w interesie jednostkowym, w postępowaniu opartym na analizowaniu dowodów przeprowadzanych przed Sądami obu instancji.

Z powyższych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1964 ze zm.).

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym orzeczono na podstawie § 8 pkt 6 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2024 r. poz. 763).

[P.L.]

[a.ł]